

Asia: VN/17575/2021-OKM-72

Luonnos hallituksen esitykseksi SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne esitykseen sisältyvistä ehdotuksista

Turun ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta. Turun ammattikorkeakoulu pitää esitystä pääosin perusteltuna ja katsoo sen selkeyttävän korkeakoulujen SORA-keinovalikoimaa.

Ilmoitusvelvollisuus Lupa- ja valvontavirastolle

Ehdotuksen mukaan ammattikorkeakoulun olisi ilmoitettava Lupa- ja valvontavirastolle vireille tulleen opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan asian lisäksi myös vireilläolon päättymisestä ilman opiskeluoikeuden peruuttamista. Näin varmistetaan, ettei Lupa- ja valvontaviraston rekistereihin jää yksipuolista tietoa keskeneräisestä menettelystä, joka ei johtanut opiskeluoikeuden peruuttamiseen. Ehdotus on kannatettava.

Vireilletulon määrittely

Ehdotuksen mukaan ammattikorkeakoululain 33 § mukaan opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva asia tulee vireille, kun opiskelija on määrätty 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tarkastuksiin tai tutkimuksiin taikka kun opiskelijalle on varattu tilaisuus tulla opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa kuulluksi. Opiskeluoikeuden peruuttamista koskevalla kuulemisella tarkoitettaisiin hallintolain 34 §:n mukaista kuulemistä, jonka mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Turun ammattikorkeakoulu katsoo, että vireilletulon ajankohdan määrittelyä tulee täsmentää. Ehdotetun säännösmuotoilun pohjalta jää epäselväksi, käynnistääkö asian vireilletulon opiskelijan määrääminen tarkastuksiin tai tutkimuksiin vai opiskelijan kuuleminen. Esitysluonnoksen tekstimuotoiluista syntyy virheellinen vaikutelma, että ohjauskeskustelut muodostaisivat osan viranomaisen opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvän hallintoasian käsittelyn selvittämisvelvollisuutta. Ennen asian vireilletuloa ei voida ilman lainsäädännön perustaa käynnistää asian selvittämistä riippumatta siitä, luonnehditaanko menettelyä viralliseksi tai epäviralliseksi. Lisäksi ammattikorkeakoululle tulisi määritellä lainsäädännöllä selkeä oikeudellinen perusta opiskelijan toimintakykyyn ja terveydentilaan liittyvien havaintojen kirjaamiseen ja käsittelyyn jo ennen kuin opiskelija määrätään laissa tarkoitettuihin tarkastuksiin tai tutkimuksiin.

Rikostaustaperusteen laajentaminen koskemaan iäkkäiden ja vammaisten parissa työskentelyä

Turun ammattikorkeakoulu kannattaa SORA lainsäädännön soveltamisalan laajentamista koskemaan aloja, joissa työskennellään iäkkäiden ja vammaisten parissa. Ammattikorkeakoulu näkee perusteltuna lain soveltamisalaa laajentamista ihmiskauppaa koskeviin rikoksiin.

Rikosrekisteriotteen pyytäminen

Luonnoksessa esitetään, että velvollisuus rikosrekisteriotteen esittämiseen koskisi vain ensimmäistä harjoittelukertaa. Turun ammattikorkeakoulu pitää parempana pitäytyä nykyisessä sääntelyssä, joka jättää harkintavallan asiassa ammattikorkeakoululle. Ehdotus johtaisi siihen, että ammattikorkeakoululla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta varmistaa, onko harjoitteluun osallistuva opiskelija syyllistynyt ammattikorkeakoululain tarkoittamiin rikoksiin.

Toiseen koulutukseen siirtäminen vain peruuttamisen yhteydessä

Ehdotus on kannatettava, sillä se selkeyttää ja yhdenmukaistaa SORA-sääntelyn soveltamista ja parantaa opiskelijan oikeusturvaa, koska opiskelija saisi opiskeluoikeuden peruuttamisesta aina valituskelpoisen päätöksen. Sääntelyllä ehkäistään myös tilannetta, jossa opiskelija peruuttamispäätöksen sijasta siirretään opiskelemaan toista alaa ja hän voi myöhemmin hakeutua SORA alalle opiskelijaksi, kun peruuttamispäätöstä ei ole tehty eikä SORA prosessi siirron myötä enää ole vireillä.

Korkeakoulun olisi opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen jälkeen ohjattava opiskelijaa hakeutumaan muuhun koulutukseen tai tarvittaessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Oikeus jälkiohjaukseen opiskeluoikeuden peruuttamisen jälkeen on kannatettava ehdotus.

Tiedonsaantioikeuden raja

Korkeakoulujen tietojensaantioikeutta ehdotetaan rajattavan siten, että niillä ei olisi oikeutta saada tietoa hakijaa tai opiskelijaa koskevasta opiskeluoikeuden peruuttamisesta päätöksestä, jos hakijan tai opiskelijan opiskeluoikeus on myöhemmin palautettu. Turun ammattikorkeakoulu pitää muutosta hyvänä, sillä sen vähentää opiskelijan tarpeetonta leimautumista.

Osallistumisoikeuden epääminen käytännön tehtäviin tai harjoitteluun prosessin ajaksi

Ammattikorkeakoulun olisi jatkossa mahdollista evätä opiskelijan pääsy koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun, jos hänet on määrätty huumausainetestaukseen tai jos häntä kohtaan on vireillä opiskelijaoikeuden peruuttamisesta koskeva asia ja on perusteltua syytä epäillä, että henkilö vaarantaisi muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta. Ehdotetut turvaamistoimet eivät estäisi opintojen jatkamista teoreettisissa opinnoissa. Turun ammattikorkeakoulu pitää ehdotettuja epäämistöimiä oikeasuhteisina ja kannattaa ehdotusta.

Opiskeluoikeuden pidättämisen siirtäminen rehtorille

Turun ammattikorkeakoulun kannattaa esitystä.

Opiskeluoikeuden pidättämisen nojalla peruuttaminen

Opiskelijan opiskeluoikeus olisi mahdollista peruuttaa, mikäli opiskeluoikeuden pidättämisestä koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä olisi kulunut kuusi kuukautta eikä pidättämisen perusteena ollut peruste olisi tuossa ajassa poistunut. Säännös antaisi mahdollisuudet toimenpiteisiin tilanteessa, jossa opiskelijan soveltuvuutta koskevat epäilyt eivät ratkea kohtuullisessa ajassa. Rikostaustan tarkastukset ja soveltuvuuden selvitykset ovat opiskelijan lakisääteisiä velvollisuuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa koulutusympäristön turvallisuus ja opiskelijan soveltuvuus. Jos opiskelija kieltäytyy näistä velvollisuuksista pitkäaikaisesti ilman hyväksyttävää perustetta, on perusteltua, että tällä on vaikutusta opiskelijan opiskeluoikeuteen.

Turun ammattikorkeakoulu pitää säätelyä oikeasuhteisena ja kannattaa opiskeluoikeuden pidättämisperusteista peruuttamista.

Kommentit ehdotusten vaikutuksista

Turun ammattikorkeakoulu kannattaa säädösten yhdenmukaistamista ja selkeyttämistä hyvänä asiana, joka parantaa opiskelijoiden ja hakijoiden yhdenvertaista kohtelua.

Oikeusrekisterikeskukselle tulisi opiskelijan otteisiin kaksi eri otetyyppiä myönnettäväksi: alaikäisten kanssa työskentelyä varten sekä erikseen vammaisten ja iäkkäiden kanssa työskentelyä varten. Epäselväksi jää, miksi on välttämätöntä laatia kaksi erilaista rekisteriotetta yhden otteen sijaan.

Opiskeluoikeuden oikeuden pidättäminen kuukaudeksi esim. huumausainetestauksen takia edellyttää, että YTHS pystyy toimimaan asiassa riittävän joutuisasti.

Yhteistyö Lupa- ja valvontaviraston kanssa selkeytyy.

Korkeakoulun SORA-ohjeistukset tulee päivittää voimaantulon jälkeen.

Mitä näkemyksiä teillä on ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen yhteisestä SORA-oppaasta?

Kannatamme yhteisen SORA-oppaan laatimista. Yhteinen ohjeistus voisi lisääntyminen edistää yhdenmukaisten käytänteiden syntymistä. SORA-opas tulisi laatia laaja-alaisena yhteistyönä, jossa on mukana myös opiskelijoiden edustus.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

SORA-lainsäädännön soveltamisala

Ammattikorkeakouluasetuksen 11 §:ssä on määritelty opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan ammattikorkeakoululain 33 §:n säännöksen soveltamisaloiksi humanistisen alan, sosiaali- ja terveysalan, liikunnan sekä merenkulun ammattikorkeakoulututkintoon johtavat koulutukset sekä ammatilliset opettajankoulutusopinnot. Turun ammattikorkeakoulu haluaa kiinnittää huomiota siihen, että perusteltu tarve 33 §:n mukaiselle säätelylle on myös niissä kulttuurialan ammattikorkeakoulututkintoon johtavissa koulutusohjelmissa, joihin sisältyvät pedagogiset opinnot, kuten tietyissä esittävän taiteen koulutuksissa, joiden opiskelijat toimivat alaikäisten kanssa. Nykyisen tulkinnan mukaan SORA-säännöksiä ei ole sovellettu näihin koulutuksiin.

Kantola Ismo
Turun AMK